

BLUP Østerholm 2030

Bæredygtig Lokal Udviklingsplan for
Østerholm landsbylaug

Perspektivplanen

godkendt den 22. februar 2024 på
Generalforsamlingen i Østerholm Landsbylaug

Indhold

Østerholm i en nøddeskal	2
Livet i landsbyen	2
Børnepasning, skoler, fritidsaktiviteter, indkøbsmuligheder m.m.....	2
Rammesætning, formål & succeskriterier	3
Planlovens bestemmelser.....	3
Byrådets vision	3
Formål med BLUP Østerholm 2030	4
Succeskriterier for planens realisering	4
BLUP Østerholm 2030 processen	4
Organisering af BLUP-processen	5
Visionen for et bæredygtigt Østerholm frem mod 2030	6
SWOT-analyse – Styrker, Svagheder, Muligheder og Trusler	7
Styrker	7
Svagheder	7
Muligheder	8
Trusler.....	8
De resulterende temaer/indsatsområder	9
De resulterende 2030 handleplaner	11
Naturen.....	12
Kulturhistorien	13
Infrastrukturen.....	14
Boliger/huse – energi & bæredygtighed	15
Fællesskaber på tværs	16
Styrke samarbejdet - med strategiske partnere	17
BILAG A – Østerholm vores egn, historie og DNA	18
BILAG B - Kommunens foreslåede fremtidige afgrænsning af Østerholm Landsbylaug	19
BILAG C – Landsbymål-modellen for bæredygtig lokal udvikling	20

Østerholm i en nøddeskal

Østerholm er en mindre landsby, der ligger smukt i et kuperet terræn op mod Nørreskoven på Als. Landsbyen ligger i en lille skovlomme, og udtrykket er idyllisk med en stor følelse af uforstyrrelighed. Østerholm slot (nu en ruin) var i perioden 1592 – ca. 1733 et regionalt omdrejningspunkt for udvikling af avl, landbrug, gartneri og jagt - og har efterladt talrige kulturminde i landskabet. I dag er Østerholm den perfekte landsby for ildsjæle, som brænder for naturen, historien og for fællesskaber.

Livet i landsbyen

Østerholm er præget af et stort og positivt engagement med mange fællesskaber, forankret i såkaldte laug: Østerholm og Omegns Private Spildevandslaug (ØPS), Nørreskovens Græsningslaug (ko-laug), æblelaug, badebrolaug, Agern laden og udlån af fælles udstyr. Landsbylauget afholder Sankt Hans med fakkeltog gennem skoven til Fjordmosen, jule/lystændingsfest samt andre arrangementer med henblik på at styrke fællesskabet. Man er tæt på naboen og taler sammen, hvilket skaber tryghed i dagligdagen. Læs mere om Østerholm i bilag A.

Børnepasning, skoler, fritidsaktiviteter, indkøbsmuligheder m.m.

Nærmeste dagpleje/børnehave er Børneuniverset i Fynshav, men Naturbørnehaven i Nørreskoven er også en nærliggende institution for dem, som søger naturen som legeplads. Der er folkeskoler i både Guderup og Fynshav, hvor der også findes ungdomsklubber og idrætsforeninger.

Dagligvarer kan indkøbes i både Fynshav (DagliBrugsen) og i Guderup (SuperBrugsen, Rema1000) 4 km hhv. 5 km fra Østerholm.

Fakta om landsbyen Østerholm

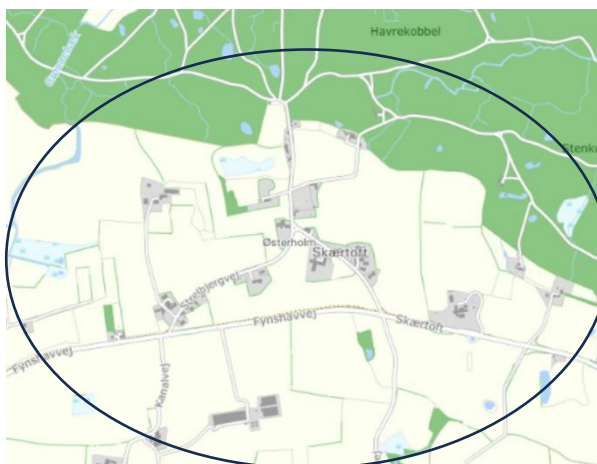
- Antal husstande 35
- Antal beboere 58
  - Heraf børn 5

Ca. 50% af husstandene har deltaget i ét eller flere af Landsbylaugets arrangementer i 2023.

Flere af husene i Østerholm benyttes pt. ikke som helårsbeboelse (flexboliger), det gælder især huse handlet indenfor de seneste 10 år.

Derudover har Østerholm 3 fødevarer-virksomheder samt en række registrerede virksomheder indenfor liberale erhverv.

Kommunen har ultimo 2023 foreslået en ny udvidet geografisk afgrænsning af Østerholm Landsbylaug. Se bilag B. Der er i BLUP Østerholm 2030 ikke taget stilling til den foreslåede udvidelse, som skønnes at omfatte knap 10 yderligere husstande med 10-15 yderligere beboere. Laugets bestyrelse vil fremadrettet sammen med Kommunen, nabolanddistrikterne og beboerne i de nuværende periferi-områder undersøge, om der er beboer-interesse for at knytte sig på Østerholm Landsbylaug og deltage i implementeringen af BLUP Østerholm 2030 handleplanen.

Rammesætning, formål & succeskriterier

Østerholm Landsbylaug har på opfordring fra Sønderborg Kommune faciliteret udarbejdelsen af denne Bæredygtige Lokale Udviklingsplan for Østerholm (BLUP Østerholm 2030).

Planlovens bestemmelser

Den strategiske planlægning af landsbyer er beskrevet i Planlovens § 5 c og § 5 d:

Strategisk planlægning for landsbyer

§ 5 c. Kommuneplanlægningen skal under hensyn til lokale forhold indeholde en strategisk planlægning, der sammenhængende tager stilling til muligheder for udvikling af landsbyer, jf. § 5 d.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal koordinere den strategiske planlægning for landsbyer med nabokommuner, hvis muligheder for udvikling af landsbyer også er afhængig af udviklingen af landsbyer i disse kommuner.

Stk. 3. Erhvervsministeren kan fastsætte regler om grundlaget for kommunalbestyrelsens strategiske planlægning for landsbyer.

§ 5 d. Kommuneplanlægningen for landsbyer skal

- 1) understøtte en udvikling af levedygtige lokalsamfund i landsbyer,
- 2) fremme en differentieret og målrettet udvikling af landsbyer og
- 3) angive overordnede målsætninger og virkemidler for udviklingen af landsbyer.

Det fremgår af Planloven, at kommuneplanlægningen for landsbyer skal understøtte en udvikling af levedygtige lokalsamfund i landsbyer og fremme en målrettet udvikling af landsbyerne.

Byrådets vision

Det er byrådets vision at udvikle landdistrikterne - herunder landsbyerne, så de er levende og eftertragtede bo-miljøer med en lokal forankring og identitet. Det er byrådets vision at understøtte lokale aktiviteter og fysiske mødesteder for her igennem at styrke livskvaliteten og sammenholdet i landsbyerne såvel som samarbejdet landsbyerne imellem set i sammenhæng med lokal- og områdebyer.

Formål med BLUP Østerholm 2030

Vores bæredygtige lokale udviklingsplan-proces "BLUP Østerholm 2030" har haft til formål

- at skabe fælles billeddannelse på de udfordringer og muligheder som potentielt venter forude,
- at engagere Østerholms beboere i en fremadrettet prioriteret udvikling af lokalsamfundet,
- at inspirere Kommunens arbejde med at implementere planlovens bestemmelser i kommuneplanlægningen og
- at etablere et godt samarbejde med Kommunen og øvrige interessenter om udviklingsplanen

Succeskriterier for planens realisering

- udvikle og fastholde rammerne for et godt og trygt liv i Østerholm
- sikre "et godt salg" og "bosætning" når husene kommer til salg gennem bl.a. et styrket kendskab i offentligheden til Østerholms værdier og herligheder
- engagere alle landsbyens beboere i handleplanernes udvikling og gennemførelse
- sikre Kommunens og Naturstyrelsens opbakning på realiseringen af Perspektivplanen

BLUP Østerholm 2030 processen

BLUP-udviklingsprocessen har omfattet følgende aktiviteter

- Et indledende koordineringsmøde i Koordineringsgruppen i september 2023
- Tre åbne ide-møder for alle beboere på 1) Skærtøft, 2) Voldstedvej/Langdyssevej og 3) Strelbjergvej primo oktober 2023
- Et fælles åbent diskussionsmøde for alle beboere på Diamanten (fokuseret på "beboernes ønsker og ideer") den 24. oktober 2023
- Sammenskrivning af de prioriterede forslag og modtagne input fra Diamanten-mødet
- Et opfølgende koordinerings-/procesmøde i Koordineringsgruppen afholdt den 11. december 2023, hvor de prioriterede forslag blev suppleret med nye initiativer prioriteret på grundlag af Østerholm SWOT-analyse
- Udarbejdelse af handleplan-beskrivelse for alle initiativer
- Et fælles åbent opfølgingsmøde på Diamanten (fokuseret på de 18 initiativer med "hvornår skal handlingerne igangsættes" og "hvem bidrager til handlingerne") afholdt den 16. januar 2024, med match-making med henblik på at styrke beboer-engagementet i handleplanerne
- Nye deltageres kritiske review af handleplan-beskrivelserne og efterfølgende opdatering af handleplan-beskrivelserne
- Opfølgende kritisk review/procesmøde i Koordineringsgruppen afholdt den 23. januar 2024
- Udlevering af BLUP Østerholm 2030 Perspektivplanen og web-upload af handleplanerne med henblik på godkendelse på den ordinære generalforsamling i Landsbylauget

Vi har i udviklingsprocessen især haft fokus på at udvikle Landsbyen på beboernes præmisser med respekt for naturen, interessen for områdets historie og kulturminde, den grønne omstilling (og klimaet), infrastrukturen og den fremtidige forsyningssikkerhed, landsbyens sociale liv, og vores fællesskaber/samarbejde med Kommunen, Naturstyrelsen samt andre lokalsamfund i området.

I processen har vi forsøgt at se frem mod 2030, hvor bl.a. bæredygtighed, klimaudfordringer og elektrificering forventes at påvirke vores hverdag i endnu højere grad end tilfældet er i dag. Vores ambition er at kunne demonstrere hvordan fællesskaber og rettidig omhu, kan skabe/fastholde det gode og trygge liv på landet.

Udviklingsplanen beskriver i dette dokument de prioriterede fokusområder, handleplanerne (overordnet) og rejsen frem mod 2030. De detaljerede handleplaner er samlet i et separat bilagsdokument.

Det er fremadrettet anbefalingen, at Landsbylaugets bestyrelse tager udgangspunkt i BLUP Østerholm 2030 handleplanen, når det årlige aktivitetshjul planlægges og at bestyrelsen på den årlige generalforsamling (fra og med 2025) følger op på fremdriften samt hvert andet år, (fra og med 2026) gennemfører en opdatering af handleplanen i samarbejde med handleplanens respektive tovholdere.

Organisering af BLUP-processen

Koordineringsgruppen har haft deltagelse af Lilian Weiss, Ulla Jørgensen, Per-Bjørn Grove, Thomas Christoffersen & Peter Rathje.

Ulla Jørgensen og Peter Rathje har haft ansvaret for styring og koordinering af BLUP-projektet i forhold til Landsbylaugets bestyrelse og medlemmer. Peter Rathje har som sekretær for arbejdsgrupperne drevet skriveprocessen og koordineret handleplanernes udarbejdelse.

Visionen for et bæredygtigt Østerholm frem mod 2030

Østerholms fokus på bæredygtighed og omstilling bygger på FN's 17 Verdensmål, i den version, *Landsbymål for bæredygtig lokal udvikling*, som er udarbejdet til de danske landdistrikter. Se figuren og læs mere om Landsbymål-rammesætningen [her](#). Se Landsbymålene i stor størrelse i bilag C.

Østerholm Landsbylaug er den organisatorisk samlede ramme for fællesskaber og sammenhold i landsbyen. Udover at være bindeleddet mellem grupper af beboere og arrangere aktiviteter, er Landsbylauget også det formelle fælles bindeled til myndigheder.

Det er Landsbylauget, der samler visionerne for Østerholm, og Laugets bestyrelse, som koordinerer realiseringen af fællesskabets (BLUP) perspektiv- og handleplaner, men det er beboerne selv, som igennem de eksisterende og nye fællesskaber (laug) har ansvaret for planens realisering.

Østerholm Landsbylaug vil baseret på de 17 verdensmål frem mod 2030:

- styrke den sociale sammenhængskraft, fællesskab og trivsel i landsbyen med henblik på at fastholde området, som et trygt og attraktivt sted at bo og leve
- værne om naturen gennem biodiversitet og natur-genopretningsprojekter i samarbejde med beboerne, lodsejere og myndigheder
- motivere interesserede beboere i områdets spændende historie og fortællingen om denne
- bistå beboernes individuelle energi- og klimarejser med inspiration og fælles initiativer såfremt der er behov for dette
- bistå den fortsatte udvikling af infrastrukturen (veje, transport m.v.) samt sikre forsyningsforhold (strøm m.v.)
- samarbejde med områdets øvrige landsbylaug, kultur- og mødesteder, historiske foreninger, lokale og nationale myndigheder med henblik på at realisere handleplanerne
- promovere Østerholm som et attraktivt sted at bo og leve

SWOT-analyse – Styrker, Svagheder, Muligheder og Trusler

SWOT-analysen har til formål at beskrive landsbyens styrker, svagheder, muligheder og trusler, således som de opleves primo 2024 i forbindelse med BLUP-processen.

Styrker

Områdets styrker omfatter

- Nørreskoven, naturen og fortidsminderne i skoven
- Fjordmosens natur og dyreliv
- Slotsruinen, historien & fortidsminderne i landskabet
- Stranden med egen badebro
- Fiberbaseret højhastighedsinternet-forbindelse
- Cykelsti til både Guderup og Fynshav
- Et lille samfund, hvor de fleste kender og omsorgsfuldt bekymrer sig om hinanden
- Mange aktive fællesskaber (laug), hvor områdets beboere dyrker fælles interesser og mødes med høj frekvens

Svagheder

Østerholms svagheder omfatter

- Der køres for stærkt i forhold til "forholdene", især på de mindre veje med boliger helt ud til vejen (Voldstedvej)
- Den kollektive vandafledning svigter under kraftige regnskyl og medfører at vandet afledes i private indkørsler/haver (især Voldstedvej)
- Få børnefamilier og unge i landsbyen, som traditionelt knytter landsbyer sammen på kryds og tværs
- Der savnes en bredere opbakning til Laugets fælles-arrangementer
- Det nuværende vandforsyningsfællesskab (Frederiksgård, Helved & Østerholm) er ikke fremtidssikret
- Østerholm er ikke screenet positiv for fremtidig kollektiv varmforsyningsløsning

Muligheder

Mulighederne omfatter potentielt

- Fremtids- og klimasikring af områdets boliger/bygninger med henblik på komfort, sundhed, bæredygtighed og økonomi
- Nordals Ferieresort forventes at tiltrække årligt 200.000 feriegæster, som vil styrke interessen for Østerholms kulturhistoriske minder m.v. og muligheden for at udbyde nye lokale produkter og oplevelser – hvem kan se og udnytte business-muligheden?
- Udnytte nye digitale og sociale platforme til at knytte landsbyens beboere og fællesskaber tættere sammen
- Styrke kendskab og branding af Østerholm
- Bakke op om renoveringen af Elstrup Mølle med henblik på bl.a. at skabe et fælles møde-/værested
- Styrke samarbejdet med Elstrup/Elstrupskov, Helved og Frederiksgård landsbylaug/organiseringer
- Udvide Østerholm Landsbylaug til også at omfatte beboerne i Nyled, Holmskov, Lysholm etc.

Trusler

Truslerne omfatter potentielt

- Vanskeligt at tiltrække børnefamilier til området bl.a. som følge af afstand til skoler, fritidstilbud m.v.
- Naturlig aldring af områdets (fællesskabs) aktive beboere kan potentielt reducere antallet af fællesskaber og dermed ændre områdets DNA
- Stigende digitalisering og AI (kunstig intelligens) stiller nye kompetence-krav til aldrende beboere
- Yderligere stigende trafik og belastning af vejnet som følge af bl.a. Nordals Ferieresort
- Utilstrækkelig infrastruktur og ressourcer til at servicere Østerholms beboere og virksomheder (veje, strøm, vand)
- Er ØPS-spildevandsløsningen fremtidssikker i forhold til nye (fosfor m.v.) lovkrav?
- Nyt EU-direktiv vedr. CO2-neutrale og klima-effektive bygninger i 2030-2050 vil udfordre bygningsmassen i Østerholm, som for en stor dels vedkommende er opført for 200+ år siden
- Stigende energipriser til opvarmning og kørsel kan gøre det mindre attraktivt at bo på landet
- CO2-produktionsafgift kan true økonomien omkring fællesskabet Nørreskovens Græsningslaug og de knap 30 kreaturer som afgræsser naturarealer i bl.a. Fjordmosen

De resulterende temaer/indsatsområder

På baggrund af SWOT-analysen og de modtagne input fra efterårets ide-møder og fællesmøderne på Diamanten er BLUP Østerholm 2030 fokuseret på følgende temaer/indsatsområder. Den grå baggrundsmarkering (på ideer nedenfor) markerer ideer som er foreslået, men som ikke er blevet prioriteret, integreret, beskrevet i den nuværende version af BLUP Østerholm 2030.

Naturen (understøtter Landsbymål #14, #15 ...)

- Retablere rekreativt sø-område nedenfor slotsruinen
- Udvikle *vild med vilje*-projekter
- Etablere muld toilet i Fjordmosen

Kulturhistorien (understøtter Landsbymål #4 ...)

- Fælles nedskrivning af kulturhistorien omfattende bl.a. slottets betydning, gartneri/frugthaverne, fiskerhytten, Agern laden, karpedammene i skoven, kulsvier-ovnene, Nørreskovens Græsningslaug (med betydningen af aktiv naturpleje). Sikre korrekthed og lødighed i beskrivelserne og opsætte QR-koder med link til beskrivelser
- Etablere natur og historisk vandrerute (Egen sogn)

Infrastrukturen (understøtter Landsbymål #6, #7, #9, #11, #13 ...)

- Nedsætte hastigheden til 30 km eller 40 km i landsbyen
- Nyttænke den kollektive transport med henblik på mere effektivt at matche beboernes behov
- Sikre effektiv vandafledning af overfladevand fra marker og veje
- Sikre at el-distributionsnettet i Østerholm kan strømforsyne både varmepumper og elbiler
- Sikre at etablerede ØPS-anlæg overholder evt. nye standarder for rensning af spildevand
- Sikre fremtidig vandforsyning ved at bakke op om at eksisterende vandforsyning samles med Guderup vand eller lign

Bygninger/huse (understøtter Landsbymål #3, #10, #11 ...)

- Katalysere og bistå områdets beboere i en omstilling af deres boliger således, at boligerne gøres mere energieffektive, forsynes med vedvarende energi (varmepumper, elbiler etc.), klimasikres mod vand (ovenfra, nedenfra og fra siden) og sikres mod radon. Nyt EU-direktiv forventes allerede fra 2024 at præcisere de nye krav til bygningers "klimastand" i 2030 hhv. 2050. Derudover skal bevidstheden om genanvendelse styrkes og beboerne motiveres til at anlægge vild-med-vilje haver m.v.

Fællesskaber på tværs (understøtter Landsbymål #1, #3, #16, #17 ...)

- Informationsfolder til nye beboere (og områdets ejendomsmæglere)
- Opdatering af website og etablering af (lukket) Facebook-site med henblik på at styrke den fremtidig kommunikation mellem Østerholmerne
- Etablering og drift af hjertestarter i Østerholm
- Etablering af fælles Østerholm grillplads, petanque-bane etc.
- Styrke beboernes digitale kompetencer i samarbejde med f.eks. Ældresagen
- Styrke dialog med ikke deltagende beboere i nuværende landsbylaug-geografi
- Styrke dialog med potentielt nye beboere i udvidet landsbylaug-geografi

Samarbejde med andre aktører i lokalområdet (understøtter Landsbymål #14, #15, #16, #17 ...)

- Styrke dialogen med Naturstyrelsen om skoven, Fjordmosen, vedligeholdelse af diget langs Fjordmosevej – idet vi ønsker at bevare Fjordmosen som den er ...
- Styrke samarbejdet med Kommunen om realiseringen af de kommune-relevante specifikke handleplan-indsatser
- Bakke op om restaureringen af Elstrup Mølle og etablering af lokalt møde-/værested

De resulterende 2030 handleplaner

På baggrund af de diskuterede og prioriterede temaer og initiativer (se ovenfor) er der udover Perspektivplanen, udarbejdet handleplan-beskrivelser for 17 specifikke initiativer relateret til de seks temaer – se oversigten i ovenstående afsnit. Udarbejdelsen er sket på baggrund af diskussioner i arbejdsgrupper primo januar 2024.

De udarbejdede handleplan-beskrivelser beskriver med tekst de enkelte initiativer og deres udfordringer/muligheder, interessenter/interessentroller, tovholdere/deltagere sammen med konkrete forslag til handlinger samt timing.

Handleplanerne er præsenteret/diskuteret på fællesmødet den 16. januar 2024, hvor beboer-deltagelsen/forankringen i de enkelte initiativer er blevet udvidet til flere beboere. Det forventes at endnu flere beboere vil træde ind i de konkrete handlinger i takt med at handleplanerne igangsættes.

Enkelte indsatser er endnu ikke forankret på specifikke personer. Disse er markeret med "TBD".

I det efterfølgende præsenteres handleplanerne oversigtligt.

De 17 handleplaner kan downloades fra omtalen af BLUP Østerholm 2030 på [Østerholm.dk](https://osterholm.dk). Klik [her](#) og læs mere om handleplanerne for de 17 handleplan-beskrevne initiativer.

Navn på initiativ			
Formål/mål for initiativet			
Dato for udfyldelse/opdatering			
Arbejdsgruppens deltagere (navne)			
Kort (tekst)beskrivelse af initiativet			
Interessentnavne	Rolle/opgaver	Motivation for deltagelse	
Konkrete planlagte handlinger/actions	Ansvarlig	Deadline	Relaterede omkostninger & finansiering/funding
handling 1			
handling 2			

FÆLLES TEMPLATE FOR BESKRIVELSE AF DE 17 BLUP-HANDLEPLANER

Naturen

Initiativer	2024/2025	2026/2027	2028/29/30	Østerholm-deltagere
Retablere rekreativt sø-område nedenfor slotsruinen	Tilsagn fra lodsejer, planlægning, godkendelser, gennemførelse, kommunikation	vedligeholde	vedligeholde	Ivan Jacobsen, Tom Specht, Peter Rathje
Udvikle vild med vilje projekter på landsbyens fællesarealer og private haver/marker	Hente inspiration udefra, pilotprojekter, dele erfaringer.	justere og fortsætte	Justere og fortsætte	<u>Ulla Jørgensen</u> , Gerda Jacobsen
Etablere muldtoilet i Fjordmosen	Planlægning, godkendelser, gennemførelse i samarbejde med Sønderborg kommune	fastholde	fastholde	TBD

Kulturhistorien

Foto: Anne Marie & Viggo Madsen

Initiativer	2024/2025	2026/2027	2028/29/30	Østerholm-deltagere
Fælles nedskrivning og formidling af kulturhistorien og kulturminderne (sights) med bl.a. QR-infopæle	Research, sammenskrivning, kritisk review, godkendelse, publicering	vedligeholde	vedligeholde	Ivan Jacobsen, Per-Bjørn Grove, Thomas Christoffersen, Tom Specht, Peter Rathje
Udvikle historisk natur/kultur vandrerute i Egen Sogn (øst), baseret på bl.a. ovenstående sights og publicering gennem bl.a. Naturlandet Sønderborg APP	Research, etablere Egen-partnerskab, beskrivelser, geokodning, udbrede kendskab m.v.	opdatere baseret på feedback	vedligeholde	Ulla Jørgensen, Lone Bram

Infrastrukturen

Initiativer	2024/2025	2026/2027	2028/29/30	Østerholm-deltagere
Nedsætte hastigheden på de kommunale veje		vedligeholde	vedligeholde	Hans Erik Hansen, <u>Peter Rathje</u>
Nytænke kollektive transportløsninger	Samarbejde med LF/Mobilitetsgruppen om at nytænke bæredygtige transportløsninger	Samarbejde med LF/Mobilitetsgruppen om at nytænke bæredygtige transportløsninger	Samarbejde med LF/Mobilitetsgruppen om at nytænke bæredygtige transportløsninger	TBD
Sikre at strømforsyningen til Østerholm kan klare både varmepumper og elbiler	Undersøge nuværende N1-net/kapacitet	Påpege evt. behov for udbygning af kapacitet	Påpege evt. behov for udbygning af kapacitet	Jens Nymarsk
Sikre effektiv afledning af overfladevand fra veje og marker	Undersøge problemernes omfang, årsager og løsninger	Bistå kommunen med at løse problemerne		Peter Rathje

Boliger/huse – energi & bæredygtighed

Initiativer	2024/2025	2026/2027	2028/29/30	Østerholm-deltagere
Inspirere og bistå beboerne til at gøre deres boliger energieffektive og bæredygtige gennem udvikling af værktøjskasser - og skabe tryghed omkring rejsen.	Undersøge nye EU-krav versus eksisterende varmeløsninger og best practice i Østerholm. Dele viden og erfaringer på tværs af landsbyen med henblik på at inspirere til egne handlinger.	Inddrage radon, klimasikring (vand), egen energi-produktion, ladekapacitet, genbrug og vild-med-vilje temaer	Fortsætte indsatser	Jens Nymarsk, Hans Erik Hansen, <u>Peter Rathje</u>

Fællesskaber på tværs

Initiativer	2024/2025	2026/2027	2028/29/30	Østerholm-deltagere
Udarbejde informationsfolder til nye beboere	Etablere arbejdsgruppe og fastlægge info-temaer. Beskrive temaer og udarbejde prototype. Publicere folder.	vedligeholde	vedligeholde	<u>Ulla Jørgensen</u> , Lone Bram, Tom Specht
Website og Facebook	Tilrette Østerholm med "statisk info" og udvikle (lukket) Facebook planform for "dynamisk" information til beboere	justere og fortsætte	justere og fortsætte	Peter Rathje (website) Lone Bram med opstart-support fra Marina Christiansen (Facebook-administratorer)
Hjerterstarter	Undersøge sponsor-muligheder og driftsøkonomi. Skrive ansøgning.	drifte	drifte	Lilian Weiss
Fælles grønt område	Undersøge interesse og placeringsmuligheder. Etablere og vedligeholde.	vedligeholde	vedligeholde	TBD

Styrke samarbejdet

- med strategiske partnere

Sønderborg
Udsigt i verdensklasse

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Initiativer	2024/2025	2026/2027	2028/29/30	Østerholm-deltagere
Styrke samarbejdet med kommunen som myndighed, projektudvikler m.v.	Præcisere BLUP-samarbejdstemaer, afstemme forventninger og afholde periodiske møder.	justere og vedligeholde	justere og vedligeholde	Peter Rathje
Styrke samarbejdet med Naturstyrelsen	Præcisere BLUP-samarbejdstemaer, afstemme forventninger og afholde periodiske møder.	justere og fortsætte	justere og fortsætte	Per-Bjørn Grove
Bakke op om transformationen af Elstrup Mølle	Bakke op om ny helhedsplan med møde/værested, restaurering af møllen, mølleinstitut/mølléværksted.	fastholde	fastholde	Peter Rathje

BILAG A – Østerholm vores egen, historie og DNA

Østerholm landsby er kendetegnet ved at være en mindre bebyggelse, der ligger i et kuperet terræn op mod Nørreskoven. Bebyggelsen ligger nærmest i en lille skovlomme, og udtrykket er idyllisk med en stor følelse af uforstyrrethed. Østerholm Landsbylauget dækker landsbyen og det nærmeste opland.

Beboerne i Laugets område har en stor grad af viden omkring de mange fortidsminder og veneration overfor stedet i det hele taget. De gamle gårde i landsbyen er i høj grad vedligeholdte og er med til at understøtte den idylliske stemning i byen. Hele indkørslen til landsbyen, fortidsminderne og landskabet giver et indtryk af uforstyrrethed.

Landsbylauget ønsker at arbejde aktivt for at sikre landsbyens udtryk og vil undersøge mulighederne for at påbegynde initiativer til en bevarende lokalplan. Bebyggelsen er omgivet af dyrkede marker og nord for Østerholm slotsruin op mod Nørreskoven ligger græsarealer med karakter af engstrøg som i dag afgræsses af højlandskvæg. De græssede arealer er meget smukke og bidrager til et idyllisk og uforstyrret udtryk.

Bebyggelsen består af huse og mindre gårde. Et enkelt hus benyttes som feriebolig ellers består bebyggelsen af helårsboliger. En af de mange kvaliteter ved Østerholm er bl.a., at det er en lille bebyggelse hvor husene er fint indpasset i det varierede terræn. Terrænet er yderst følsomt overfor større byggerier da sådanne byggerier vil kunne sløre terrænet og ødelægge det oprindelige, uforstyrrede idylliske billede der kendetegner landsbyen.

Østerholm Slot som i dag er en fredet borgtomt (med kun grundsten er tilbage i terrænet) stammer fra 1554 og var en vandborg, der blev bygget ude i vandet i en lille sø. Borgtomten er åben for offentligheden og ligger i baghaven til en privat ejendom (tidligere: Forpagterboligen). Haven er meget fint vedligeholdet og er ligesom resten af landsbyen et idyllisk sted at besøge.

Ved Egebjerggård lidt syd for Østerholm ligger der på Kommunens areal fundamentet af en gammel stubmølle fra slutningen af 1500-tallet. Fundamentet blev fredet i 1951. Stubmøllen blev i 1859 afløst af en hollændermølle som i 1888 blev flyttet til Elstrup, hvor den i dag fungerer som møde/værested samt møllerimuseum.

I udkanten af Nørreskoven ved Østerholm ligger en Agern lade, ejet af Naturstyrelsen, men i 0érne renoveret af en gruppe borgere fra Østerholm. Hensigten er i de kommende år at indrette laden til et museum, der skal vise skovbrugets historie og Østerholms kulturhistorie.

Området omkring Østerholm er rig på både storslået natur og fortidsminder. Nærmeste nabo er Danmarks længste kystskov Nørreskoven og ved kysten er den højt målsatte Fjordmosen. Den vestlige del af Fjordmosen, Trolldmosen og Lilleskoven er Natura2000 naturbeskyttelses-område for udvalgte levesteder (habitatområder). En stor del af arealet udgøres af skovsump og løvtræsbeplantninger, men der er eng tæt på havet. Eng og skovsump-områderne ligger hovedsageligt i det meget lavt beliggende moseområde, der er afskåret fra Lillebælt af en strandvold. Bundlaget udgøres pletvis af moræneler og ferskvandsaflejringer.

Sumpområderne og et mindre areal med bøg er udlagt som urørt naturskov. Nørreskoven og områderne ved Østerholm har en ekstremt stor mængde af kulturhistoriske spor. Især i skoven er mange velbevarede og giver et væld af muligheder for besøgende med interesser for fortidsminder. I Østerholms nordlige ende findes resterne af det imponerende voldsted og slotsruin. Græsmarkerne nord for denne har efter de gamle skitser tidligere været sø. Der er stadig vand i den vestlige voldgrav.

BILAG B - Kommunens foreslåede fremtidige afgrænsning af Østerholm Landsbylaug

Sønderborg Kommune har foretaget en geografisk afgrænsning af Kommunens 37 landsbyer og i samarbejde med landsbyerne knyttet landsbyerne sammen i ét eller flere landsbylaug. Den vejledende afgrænsning for Østerholm Landsbylaug fremgår af nedenstående kort, som viser, at Østerholm strækker sig fra Bosted Skov til Stenkobbøl og ligeledes også omfatter bebyggelserne i Nyled og Holmskov m.v.

Landsbylaugets bestyrelse vil sammen med nabo-landsbylaugene i 2024 undersøge hvilken geografisk afgrænsning, som giver bedst mening og efterfølgende spørge beboerne i de nuværende periferi-områder af Østerholm, hvilke landsbylaug de ønsker at være tilknyttet fremadrettet.

BLUP Østerholm 2030 handleplanen udgør et godt grundlag for at nye medlemmer kan vurdere og beslutte om de ønsker at være (aktive) medlemmer af Østerholm Landsbylaug.

LANDSBYMÅL

for bæredygtig lokal udvikling

Læs mere om Landsbymål og BLUP [her](#).